

Jak ucyliśmy się w czasie okupacji.

Pierwsze kroki wojenne w 1939r, których

następca był długi, bo w prawie 6 lat trwającego okres okupacji niemieckiej, zastąpił mnie jako ucniaka posiadającego świadectwo z ukończenia czterech klas szkoły powszechnej w Bojuniu. Szkoła ta została zbudowana na kilka lat przed wojną za staraniem Starostwa Powiatowego Węgrowickiego, oraz gminy siemotzki i posiadatela mniejszej wówczas uroczyska dającej uczniom możliwość swobodnej nauki i rozwoju. Następnie klasy t. zn. V, VI i VII miały ukończyć już w czasie okupacji. Zaraz po okładaniach wojennych, które skończyły się u nas w obrzeżeniu po rozprawieniu się wojny, szkoła zaczęła budzić się do życia i z miwilkim opóźnieniem przystąpiła do pracy. Pierwszy rok nauki był długi i wyczerpujący, mimo iż Niemcy okupujący dotychczas tereny usadowili się na naszym placu szkolnym w pobliżach przy siemotzki barakach i rozposali w miejscowym wyznaczkach rucny uczniow. Mimo zaraz powrotkowego wzbrania przez Niemcow nauczania niektórych przedmiotow jak np.: historii i geografii, kurs klasy V-taj przeszliśmy mi wprowadzając w życie rozporządzenia okupanta. W marcowym roku warunki nauki pogorszyły się znacząco, gdyż wojska niemieckie manewrują na granicy wschodniej Polski zajęły nasz lokal szkolny. Teraz nastąpiła chwila przerwy w nauce, opiekunowie mi wystarali się prywatnych miszkach, w których mogłyby się odbywać lekcje. Szkoła miszująca się przedtem w jednym obryżku budynku była teraz rozrzucona na kilka wsi. Kiedyś klasa naj-

237
Kni Kolumb
kl. V b.
Siedlce

Gim. im.

Bolesława Prusa

235

- do wata sie w obozniczym lokalu z wyjątkiem klasy
 VI i VII, które były potrójne rzędem i podras były w jednej
 lekcyj były prowadzone głośno, w drugiej cicho. Na niektóre
 tylko przedmioty obydwie klasy były łączone w jedną.
 Ni wygólowe to było jednak najbardziej dla młodych, którzy
 musieli co godzinę przechodzić do innej klasy
 znajdującej się, albo w tej samej, albo w sąsiedniej wsi.
 Rok następnym przyniosł pewne zmiany, gdyż Niemcy
 siedzący w szkole dotąd jako rezerwy zostali powołani na
 front wschodni. Nauka pragnęła teraz trybem normalnym.
 Opiera historię, o nauczania której dał się odczuć zupełny
 brak profesorów, wszystkie przedmioty były prowadzone
 systematycznie.

Po ukończeniu szkoły powszechnej, ojciec mój
 postanowił wyjechać dalej. W 1942 z staraniem
 jednego obozu znajdującego lekarza dotarłem się na komplety,
 utworzone przy prywatnym oświatowym Gimnazjum
 i Liceum im. "Przytór" w Warszawie. Mi potrzebny tutaj
 rozwinąć się specjalnie nad trudnościami na jakie było
 narzucone prowadzenie kompletów, oraz na jakie napotykali
 uczniowie. Jak już wyżej wspomnieliśmy całe gimnazjum
 i liceum było podzielone na komplety składające się
 mniej więcej z ośmiu uczniów, w utworzono strażnicę
 prowadzenia lekcyj, oraz mianowano dyrektora na trudności
 kierowania całością. Nauka odbywała się w prywatnych
 mieszkaniach niektórych kolegów, lub też w mieszkaniach
 profesorów. Co do jej poziomu, to niemożliwe na ten temat
 o czym mówić. Prawdziwie wszystkie przedmioty znajdowały

się pod jej pozycjami. Szeregiem zaś Botanika,
 Fizyka i Chemia, które to napałykaty na trudności roz-
 miki z braku pomocy naukowych, dzięki którym uczniom
 mogłyby dokładniej zrozumieć i zdać sobie sprawę z niżej
 wymienionych. To byłoby tylko przeszkodą wzrostu. Do nich docho-
 dziły również i wielkie przeszkody wzrostu. Często uczniowie,
 lub profesorowie dążący na lekcje byli zatrzymywani przez
 Niemców zgadzających prośbami karty pracy ^{lub} legitymacji (lub
 innego dowodu), których zisnąć powstrzymo mi posiadali.
 Dopiero potem udało się dyrektorowi wyrobić legitymacje
 dla nas w prywatnej, pośredniej szkole Szarypiorskiej.
 Wśród tych legitymacji byliśmy uczniem V kl. szkoły
 powiatowej, w się zupełnie dobrze zgaadato z wikiem, gdyż
 wielu kolegów tak jak i ja zawsto chotkie do „powiedzenia”
 w 6-tych roku życia, a skończyto go w 13-tych. Pamiari
 wiec prawie kardey miał lat 14 mi skończył, był
 prosto uprawniony do noszenia legitymacji szkoły powiatowej,
 gdyż przepisowego wieku jeszcze mi przekroczył. Tak też
 skończytem I i II-gą klasę, które przerobitem w ciągu jednego
 roku. Gdy zdatem do kl. III mi miałem prawie urobić
 legitymacji szkoły powiatowej, gdyż byłem na to za stary.
 Teraz jednakże, w tym czasie wmoży się zapauki na przy-
 same roboty do Niemców, a ja jako 15-ty letni chłopiec
 dośi dobrze zbudowany i rozwinięty na swoje lata, moctem
 być dobrym materiałem, nadajęcym się na bezpłatny
 wyjazd za granicę. Musiałem więc skończyć obrotę
 legitymacji, która by dwoi mi zupełnie, ale oczywiście
 chotita mi przed tego rodzaju przyjemnością.

207

W tym celu zapisałem się do XV niemieckiej szkoły
Hauwollowej, mieszczącej się ul. Miodowej 112/25. Profesorami
tutejszej szkoły byli swiatałami po większej części ulów
swoich urmi i dlatego też mi kładli specjalnego nacisku
na to gdyż ktoś mi przysłał np.: dwa razy w tygodniu
do szkoły, lub też mi przygotował lekcji. Jednakże
wyszerami na raz do obu szkół było długi i ciężkie,
gdyż niejednokrotnie mi zdarzyło się odrobić lekcji
na następny dzień. Ja jako chłopiec większy byłem
młodszy jednak na większe trudności od swoich
kolegów miejskich, wynikało z ciężkiego położenia
i jakimi zajmował się tabór kolejowy. Zauważyłem na wójs
po powrocie zmiatałem się wódcie do Warszawy, gdyż
w 1944 r. tory kolejowe ulegały częstemu zrywaniu przez
partyzantów, lub też innymi podobnymi defektami.
Później parowały na kolejach pogorszyło się znacznie
wskutek rozstrzelania niemieckich władz o wolnej jechaniu
na kolejach jedyną tyłko za przystankami. Smutni mi
poradający przepustek musieli płacić okazy kary, lub
aby uniknąć tych strat musieli iść jedną kilka kilometrów
do następnej stacji, z której można było łatwiej jechać dalej.
Mimo tych trudności, trzeci klasę skończyłem na początku
lipca 1944 r. Teraz zaś po powrocie powroci w domu
zdecydowałem się wyszerzać do Gimnazjum im. Bolesława
Prusa w Sielcach, która to szkoła odpowiada mi lepiej
pod różnymi względami.